

Literatura.

Dr. Václav Sedláček-Dr. Karel Pokorný: **Vzorce podání a vyřízení k obchodnímu a společenstevnímu rejstříku.** Praha, 1943, str. 532, cena brož. 140 K, váz. 160 K. Vydalo Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart v Praze jako XII. svazek Sbírký vzorců.

Není pochybnosti, že v praktické literatuře obchodního práva byla již po několik let tíživě pohřešována soustava vzorců podání k rejstříkům obchodnímu a společenstevnímu. Sbíрка, kterou v r. 1929 vydali Tesař-Zunt-Borůvka, byla už dávno rozebrána a jiné souborné sbírky toho druhu nebylo. Sbírký dílčí (sc. k jednotlivým oddílům obchodního rejstříku a k rejstříku společenstevnímu), obvykle připojované ke komentářům resp. ke komentovaným vydáním samostatných obchodních zákonů nebo jich částí (na př. o společnostech akciových, společnostech s ruč. obm. a o společenstvech), jednak jsou méně obsáhlé, jednak ne zcela úplné a proto částí už nevyhovující — vždyť zejména nejnovější plodné zákonodárství zde bohatě rozhojnilo beztak již složitý systém rejstříkového práva a to nejen po stránce materiální, nýbrž zvláště i formální. Hospodářství veřejné i soukromé, stále intenzivněji jednotně řízené, si vynutilo množství novel, zasahujících po leckteré stránce také do řízení před soudy, vedoucím obchodní a společenstevní rejstříky; lpí pak na povaze věci, že osnovami nových zákonných předpisů byly především obdařeny subjekty, pracující v hospodářství, a to jak jednotlivci, tak i asociace kapitálové, pracovní a osobnostní — tedy vesměs ty obchodní (podnikatelské) subjekty, jejichž právní poměry docházejí v první řadě obligatorního podchycení v zápisech do rejstříků obchodních a společenstevních. Konjunkturální výkyvy a zvláště (výhodnější) tvoření cen měly za následek, že u značného množství obchodníků převýšil základ pro vyměření všeobecné daně výdělkové mez, podmiňující vznik protokolační povinnosti. Konečně i státoprávní postavení československé právní oblasti vedlo k některým střetům předpisů rejstříkového práva našeho s právem této větve, platným na ostatním říšském území. Toto vše ovšem skýtalo autorům nejen vědný podnět k jejich práci, nýbrž i bohatství rozmanité látky, žádající si systematického podchycení v nových vzorcích.

Už z těchto důvodů jest proto zásadně vítati pomůcka, jejímž stěžejním úkolem jest uspokojiti naléhavou potřebu obchodního stavu a usnadniti těm, kdo podléhají povinnosti protokolační, jakož i všem, kdož z jakéhokoliv poměru zmocněncekého (obstaravatelského: právní zástupci, členové představenstev, jednatele a pod.) jsou povinni, resp. povolání plniti přihlašovací povinnosti k rejstříkovým soudům, jejichž nesnadný úkol. Uplatnění nových předpisů v oboru firemního a rejstříkového práva si vynutilo nejen přepracování, příp. doplnění většiny vzorců, nýbrž se neobešlo ani bez zařazení některých dalších vzorců — pročež především odtud jest si vysvětliti, že počet vzorců v srovnání se sbírkou Tesař-Zunta-Borůvky, jejichž osvědčeného systému se jinak autoři v podstatě ve své práci s prospěchem přidrželi, přiměřeně vzrostl.

Kniha je rozdělena především na dvě části: všeobecný úvod k obchodnímu rejstříku, obsahující texty zákonných ustanovení, všem jeho oddílům i právním poměrům protokolačních subjektů společných, dále přehledy kolkových poplatků rejstříkových opovědí a konečně i výklady, resp. vysvětlivky této obecnější povahy (až do str. 60) — a na vlastní vzorce podání i soudních vyřízení, rozčleněné podle povahy firemních subjektů celkem na devět skupin [kupci-jednotlivci mimo obecní podniky a spořitelny (— 127), obecní podniky (— 137), spořitelny (— 154), veřejné obchodní společnosti (— 194), komanditní společnosti (— 216), akciové společnosti (— 312), komanditní společnosti na akcie (— 338), společnosti s r. o. (— 140) a družstva (— 518)]. Vzorcům těchto jednotlivých skupin pak předcházejí stručné dílčí nástiny a výklady o nejdůležitějších právních poměrech firemních subjektů, k nimž se vztahují. Jednotlivé vzorce podání obsahují už ve svém kontextu výčet příloh, kterými jest tu neb onu rejstříkovou přihlášku (opověď) doložiti (aby nárok na navrhovaný zápis byl osvědčen); mimo to jsou jednotlivé vzorce podle potřeby doprovázeny informativními poznámkami pod čarou, obsahujícími zejména jednak pokyny o kolkování podání a příloh a jednak poučky o způsobu a náležitostech podpisu rejstříkových přihlášek. V závěru knihy bylo otištěno několik důležitějších rozhodnutí soudních a připojen věcný rejstřík.

Lze důvodně očekávat, že nová sbírka vzorců splní svůj účel: že se stane vpravdě praktickou a spolehlivou denní pomůckou všem těm, kdož jsou z jakéhokoliv podnětu povinni stýkati se s rejstříkovými soudy a

plnití své nebo svěřené povinnosti protokolační i širší povinnosti přihlašovací k soudům, vedoucím rejstříky obchodní a společenstevní.

Glos.

Po časopisech.

Výplata z vinkulované spořitelni knížky.

Dr. Jar. Homolka zabývá se v článku pod hořejším nadpisem ve Spořitelním obzoru 12/XLI na str. 481 vlivem vzorcových stanov. Na otázku o které jsme již v č. 6, 9 a 10/II přinesli pojednání, uvádí:

»§ 38 vzorc. stanov má bližší předpisy o výplatě ze spořitelni knížky vázané na podpis a stanoví, že vklad vyplatí se osobně tomu, kdo vklad na svůj podpis vázal anebo tomu, koho za svého zmocněnce ustanovil vlastnoručním podpisem. Je-li knížka vinkulována na heslo, vyplatí se vklad tomu, kdo předloží spořitelni knížku (vkladní list) a udá heslo. U nevinkulované spořitelni knížky je spořitelna oprávněna i povinna vyplatiti vklad každému, kdo spořitelni knížku k výplatě předloží, neboť platí zákonná domněnka, že každý předkladatel knížky se považuje za jejího vlastníka. Jsou-li tu okolnosti uvedené v § 10 spoř. zák. č. 302 1920 Sb. (soudní zákaz, umoření, vinkulace), je peněžní ústav (spořitelna) v každém případě povinen odepřítí výplatu vkladu.

V těch případech, t. j. bez ohledu na soudní zákaz, provedené umoření neb vinkulaci by provedení výplaty z knížky bylo protiprávní a činilo by peněžní ústav za ně odpovědným.

Jde-li ale o nepoctivého držitele spořitelni (vkladní) knížky, není tu podmínka pro odepřítí výplaty podle § 10 uvedeného zákona, neboť případ nepoctivé držby není v tomto paragrafu uveden a peněžní ústav jest oprávněn provést výplatu, aniž se dopustí protiprávního činu; přes to může výplatu odepřítí, je však pak na něm, aby dokázal držitelovu nepoctivost a tím správnost důvodu odepřítí výplaty. Není rozhodující, že v § 10 dotč. zákona není právo odepřítí výplatu nepoctivému držiteli zvlášť upraveno, neboť vyplývá z všeobecné právní normy, že nepoctivé nebo nemravné jednání nemůže být zdrojem práva. (Rozh. Nejv. soudu v Brně ze dne 18. ledna 1938, Rv II 519/36, Sb. n. s. č. 16.646.) Proti nároku na výplatu se může spořitelna ubrániti jen

důkazem, že žalobkyně je nepoctivou držitelkou knížky. Při tom nezáleží na tom, zda spořitelna měla důvod, aby pochybovala o poctivosti držby majitele knížky, nýbrž jen na tom, zda v případě sporu se jí podaří provést důkaz, že majitel knížky skutečně nabyl držby nepoctivým způsobem, nebo že se při nabytí dopustil hrubé nedbalosti. Jelikož obdobný předpis zákona ani stanov neplatí pro vinkulovanou spořitelni knížku, je spořitelna vždy oprávněna, i tehdy, bude-li splněna řádně vinkulační doložka (udáno heslo atd.), žádati průkazy oprávnění od předkladatele knížky.

Stanovy neřeší však, s výjimkou úmrtí případu vlastníka vinkulované knížky, jak má spořitelna postupovati, když spořitelni knížka (vkladní list) je předložena k výplatě a majitel nemůže udati heslo, na něž je výplata ze spořitelni knížky vázána. § 38 posl. odst. vzorc. stanov spořitelni praví: »Zemře-li vlastník vinkulované knížky spořitelni, vyplatí se vklad jen tomu, kdo prokáže, že mu byl vklad přikázán pozůstalostním soudem. Průkazu toho není třeba, jde-li o knížku vinkulovanou na heslo, jež jest soudobému majiteli známo.«

Doslovně shodná ustanovení obsahují stanovy všech komunálních spořitelni a obdobně i stanovy První moravské spořitelny v Brně. Budou proto tyto spořitelny musiti postupovati i nadále podle předpisu svých stanov, neboť předpisy stanov jsou lex specialis, na něž jsou vázány (náleží vídeňského správního soudu z 13. X. 1871, č. 1597, Budw. 1179; stejně náš nejvyšší soud v rozhodnutí z 31. III. 1937, R I 137/37 Sb. n. s. 15.969 zdůrazňuje, že ustanovení spořitelni stanov není jen interní záležitost spořitelny, nýbrž zákonným předpisem, který působí i na venek a k němuž má soud přihlížeti z moci úřední). Na zachování stanov má tedy druhá smluvní strana přímý nárok. (Viz Staub-Pisko: Kommentar zum Handelsgesetzbuch, str. 149, bod 1b.)

Tímto předpisem zavazují se spořitelny, že po smrti vlastníka vinkulované spořitelni knížky vyplatí vklad tomu, kdo prokáže (odevzdačí listinou), že mu byl vklad přikázán pozůstalostním soudem, při čemž majitel knížky nemusí udati heslo, což plyne úsudkem z opaku z druhé věty téhož